

NOVINKA agentury EU pro drogy v Lisabonu

VÍCE NEŽ PŮL MILIONU EVROPANŮ JE V SOUČASNOSTI POSKYTOVÁNA SUBSTITUČNÍ LÉČBA **Léčba závislosti na opiátech se značně rozšířila, její dostupnost však stále není všude stejná**

(24.11.2005 LISABON) Podle **Výroční zprávy za rok 2005 o stavu drogové problematiky v Evropě**, vydané dnes v Bruselu **agenturou EU pro drogy (EMCDDA)**, překročil v Evropě celkový počet klientů, kterým je poskytována substituční léčba, již půlmilionovou hranici.

Agentura uvádí, že využívání substituční léčby v posledním desetiletí sedminásobně vzrostlo – v současnosti se jí podrobuje přinejmenším 530 000 klientů ve 28 zemích (**v 25 členských státech EU, v Norsku, Bulharsku a Rumunsku**), a to ve specializovaných léčebných centrech nebo prostřednictvím praktických lékařů. Odhaduje se, že tato léčba je nyní v Evropě poskytována čtvrtině až polovině osob závislých na opiátech.

Podle zprávy se však dostupnost substituční léčby v různých zemích Evropy značně liší, rozdíly jsou patrné zejména mezi **zeměmi evropské patnáctky a novými členskými státy a kandidátskými zeměmi**. Podle dnes zveřejněných údajů jsou klienti z **10 nových členských států** a z **Bulharska a Rumunska** zastoupeni mezi všemi osobami podstupujícími substituční léčbu v Evropě jen o něco málo více než 1 %.

Ukázalo se, že substituční léčba přispívá ke zlepšení zdravotního stavu osob závislých na opiátech. Důležitou roli může hrát i při prevenci šíření HIV. Zpráva zdůrazňuje, že nedostatečné možnosti léčby jsou v některých **členských státech** „důvodem k obavám“.

Buprenorfin – stále více předepisovaný lék při substituční léčbě

Metadon je nejčastěji předepisovaným lékem při léčbě závislosti na opiátech v Evropě, je podáván přibližně 80 % osob podrobujících se substituční léčbě (z nichž 90 % se léčí ve specializovaných léčebných centrech). Výroční zpráva však poukazuje na širší škálu léků využívaných v posledních letech, která lékařům umožňuje lépe vyhovět potřebám svých pacientů.

Agentura EMCDDA uvádí, že buprenorfin je při substituční léčbě využíván 18 zeměmi z 28. Od poloviny 90. let 20. století je čím dál tím více předepisovaným lékem při substituční léčbě. V současnosti je buprenorfin při substituční léčbě předepisován 20 % osob ⁽¹⁾, mezi různými zeměmi však existují značné rozdíly.

Například v **České republice**, ve **Francii**, **Finsku** a **Švédsku** byl buprenorfin v roce 2003 podáván při substituční léčbě 60 % osob, zatímco v jiných zemích se nadále využívá poměrně málo nebo omezeně.

Koncem roku 2004 byl buprenorfin využíván k dlouhodobému nahrazení opiátů či detoxifikaci ve všech **původních 15 členských státech EU**. Co se týče **10 nových členských států EU**, je léčba buprenorfinem běžná pouze v **České republice** (viz výše), v níž je předepisován častěji nežli metadon.

Možnosti zneužití

Díky svým farmakologickým účinkům je buprenorfin poměrně neatraktivním lékem pro černý trh, vysvětluje zpráva. Přesto jej lze zneužít a jeho využití pro jiné než léčebné účely je hlášeno z několika zemí.

Pokud je buprenorfin kombinován s jinými látkami, např. s alkoholem, benzodiazepiny, barbituráty či trankvilizéry, může být jejich vzájemné působení závažné, např. může dojít k předávkování. Přesto jsou však úmrtí související s užíváním buprenorfinu nadále poměrně vzácná, pravděpodobně díky tomu, že je snášen v relativně vysokých dávkách.

Zneužití buprenorfinu jsou hlášena především ze zemí, kde je jeho léčebné využití značně rozšířeno (např. z **Francie či z Finska**), a ze zemí, kde lze tento lék snadno získat na předpis v lékárnách. V tomto směru zpráva zdůrazňuje nutnost přijetí „opatření pro omezení zneužívání“ buprenorfinu.

Možnosti léčby závislosti na jiných drogách jsou stále omezené

Agentura EMCDDA upozorňuje na skutečnost, že navzdory rozšíření substituční léčby u závislosti na opiátech jsou možnosti léčby ostatních drogových závislostí stále omezené.

„Možnosti léčby pro osoby s kokainovými problémy jsou celkově špatně rozvinuté,“ uvádí zpráva a „silná evropská základna poznatků k rozvinutí služeb v této oblasti neexistuje.“

V případě konopí je situace obdobná. Navzdory skutečnosti, že léčba závislosti na konopí je stále více vyhledávaná, nabízí služby speciálně upravené pro uživatele této drogy pouze několik zemí (**Dánsko, Německo, Řecko, Francie, Nizozemsko, Rakousko a Švédsko**). Speciální možnosti léčby jsou v Evropě celkově velmi málo rozvinuté a potřeby uživatelů konopí jsou nadále nedostatečně chápány.

Ředitel agentury EMCDDA Wolfgang Götz k závěrům zprávy uvedl: „V posledních 10 let se poskytování substituční léčby osobám závislým na opiátech značně rozšířilo. Tato skutečnost je velmi oceňována, musíme si však uvědomit, že do dané oblasti je třeba nadále investovat. Nesmíme zapomínat, že naším celkovým cílem je zajištění léčby, která je dostupná všem, kteří ji potřebují, a to bez ohledu na to, kde žijí a jakou drogu užívají.“

Poznámky

Více informací o *Výroční zprávě za rok 2005* a všech souvisejících materiálech naleznete na adrese <http://annualreport.emcdda.eu.int>

(¹) Viz vybrané téma – Buprenorfin: léčba, zneužívání a postupy při výdeji na předpis, obr. 4